

Prenehanje izhajanja revije *Tretji dan* in ozadje njene ponovne oživitve

V uvodniku k prvi »obujeni« številki revije *Tretji dan*, ki je izšla konec leta 2022, sem med drugim zapisal: »Revija je leta 2019 ob ukinitvi društva SKAM, založnika, prenehala delovati in ‚počivala v grobu‘ do svojega tretjega dne, ponovne oživitve s strani Teološke fakultete UL.« Kot član Sveta revije sem bil prisoten pri »pogrebu« revije, zato me je novo uredništvo prosilo, da opišem nemirno obdobje in razloge, ki so privedli do ukinitve in prenehanja izhajanja revije.

Temeljni razlog sem navedel že v uvodniku. Dne 21. februarja 2019 je občni zbor društva Skupnost katoliške mladine (SKAM), založnik revije, sprejel odločitev o ukinitvi. Pred tem je Slovenska škofovska konferenca 7. januarja 2019 ustanovila Urad za mlade, ki naj bi koordiniral področja mladinske pastorale v Sloveniji. Ob tem so škofje sprejeli še sklep o ustanovitvi zavoda Katoliška mladina z nalogo, ki naj bi vodil projekte narodnega pomena, kot so Stična mladih, Evropsko srečanje mladih, Svetovni dan mladih in Taizejska srečanja. Uradno je bil omenjeni zavod ustanovljen 25. januarja 2019. Z drugimi besedami: po ukinitvi društva SKAM je novoustanovljen zavod prevzel nekatere programe, ki jih je pred tem izvajalo društvo, po besedah Matevža Mehleta, direktorja zavoda, tudi izdajanje revije *Tretji dan*.

O razlogih, zakaj je bilo društvo ukinjeno, ne morem razpravljati, ker jih ne poznam, mirno pa lahko brez nagibanja na eno ali drugo stran zapišem, da je ustvarjalce revije odločitev presenetila. Presenetila v smislu, da smo bili z dejstvom ukinitve društva, založnika revije, golj seznanjeni.

Poglavitni vir financiranja revije *Tretji dan* so bila sredstva, prejeta s strani Javne agencije za knjigo Republike Slovenije (JAK), natančneje gre za *Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje javnih kulturnih programov na področjih knjige za obdobje 2016–2019*. Društvo je bilo pri prijavi uspešno in je za izdajanje revije prejelo letna sredstva v višini 19.000 EUR (za leto 2019). Pogodba o financiranju med drugim določa, da se ta v primeru ukinitve pravnega subjekta, pogodbenika za sofinanciranje revije, v našem primeru društva SKAM, prekine. JAK je bil s strani društva SKAM uradno pisno obveščen o prenehanju delovanja 4. 3. 2019.

Že januarja 2019 je Anka Brlan, zaposlena na SKAM-u, poslala elektronsko sporočilo sekretarki JAK-a ter skrbnici pogodbe Vlasti Vičič in jo neuradno seznanila o nameri ukinitve, citiram: »[V] tem mesecu se bo naše društvo (Društvo SKAM), ki je izdajatelj revije *Tretji dan* in hkrati tudi pogodbenik za sofinanciranje revije, reorganiziralo oz. bomo šli v drugačno pravno obliko. Ne bomo več društvo, ampak bomo Zavod (tudi z drugim imenom).« Nadalje sprašuje, »kako to uredimo (če je kaj potrebno) glede financiranja, pogodb«. Čeprav se društva ne more preprosto »reorganizirati«, saj ga je treba najprej ukiniti in nato ustanoviti nov pravni subjekt, Anka Brlan jasno zapiše, da se društvo ukinja in ustanavlja zavod. Sledi odgovor s strani JAK-a, 11. 1. 2019, kjer med drugim beremo: »Skratka, ni problem, ker le spreminjate pravno obliko.«

Kmalu po ukinitvi je Leon Jagodic, takratni glavni in odgovorni urednik, glede obstoja revije in njenega financiranja pisal Mehletu.

Dne 5. 2. 2019 je prejel odgovor, citiram: »V mesecu januarju je SŠK sprejela sklep o ustanovitvi zavoda Katoliška mladina, ki bo prevzel vse delovanje društva SKAM. Med drugim tudi izdajanje Tretjega dne. Kar se dela tiče, ni za vas nikakršne spremembe. Na JAK-u smo zmenjeni, da se financiranje in izdajanje revije preprosto prenese z društva na zavod.«

Skratka, kje je torej tičala težava? Pogodba JAK-a res določa, da se financiranje lahko prenese na pravnega naslednika ukinjenega društva, toda tega društvo ob ukinitvi *ni določilo*. V elektronskem sporočilu z dne 16. 3. 2019 Mehleta sprašujem, zakaj ob ukinitvi društva niso določili pravnega naslednika. Navajam odgovor, ki sem ga prejel še isti dan: »Zbrana dejstva o društvu SKAM pri notranjem pregledu in posvetovanje z g. nadškofom, kot enim od glavnih finančnih podpornikov delovanja projektov društva, so pripomogla k odločitvi, da pravno nasledstvo zaradi tveganja kazenskih pregonov ni modra poteza (ne pozabimo, da za vse odgovarja zadnja predsednica, stara 25 let, ki je bila le častna funkcija, pred civilnim pravom pa je najbolj izpostavljena oseba, čeprav s slabimi odločitvami v preteklosti ni imela nič. Osebe, ki so sprejemale neustrezne odločitve[,] ne bodo odgovarjale, ker jih društvena struktura ne izpostavi.) Ni pаметno, da zavod, ki želi začeti znova, prevzame odgovornosti preteklosti.«

Končna posledica sklepa o ukinitvi društva SKAM brez pravnega nasledstva je dopis JAK-a z dne 18. 3. 2019, s katerim SKAM obvešča, da odstopa od pogodbe financiranja. Kot razlog navaja, da društvo ne izpolnjuje več pogojev iz javnega razpisa, in sicer pogojev iz točke 7.1 splošnih pogojev, kjer je določeno, da mora biti pogodbenik, pravna oseba zasebnega prava, najmanj tri leta registriran za izvajanje dejavnosti na področju kulture, razen v primeru, ko novoustanovljena pravna oseba zasebnega prava nadaljuje z izvajanjem uveljavljenega kulturnega programa. JAK je torej v skladu s svojim pravilnikom odstopil od financiranja, ker se je društvo ukinilo in hkrati ni določilo pravnega nasledstva, ki bi uradno nadaljeval z

izvajanjem programa. Dejavnosti, ki jih je društvo izvajalo, so, kot smo zapisali višje, sicer res bile prenesene na novoustanovljeni zavod Katoliška mladina, toda neformalno, brez pravne podlage.

Vse opisano je privedlo do mnogih sestankov, pisem in pogovorov med ustvarjalci revije *Tretji dan*, SKAM-om in JAK-om, toda žal s klavrnim izplenom in znanim zaključkom. Zavod Katoliška mladina je izrazil načelno pripravljenost, da formalno prevzame izdajanje revije, vendar ni izpolnjeval pogojev, opredeljenih v točki 7.1 splošnih pogojev razpisa (najmanj tri leta registrirane dejavnosti). Tudi pogovori o prevzemu revije s strani druge pravne osebe, omenjala se je *Družina*, niso obrodili sadov. Ukinitev društva kot taka ni bila problematična, vsaj za *Tretji dan* pa se je kot usodna izkazala odločitev, da se pravnega naslednika ne določi. To je privedlo do izpada ključnega vira financiranja in s tem do prenehanja izhajanja revije.

Zgodba se je nadaljevala po slabih dveh letih. Dne 14. 2. 2022 smo na izredni seji Upravnega odbora Teološke fakultete UL med drugim razpravljali o možnostih objavljanja kvalitetnih zaključnih del študentov Teološke fakultete UL v obliki člankov. Sam sem izpostavil vrzel, ki je nastala v slovenskem bralnem prostoru z ukinitvijo revije *Tretji dan*, namreč vrzel med revijami, ki objavljajo vrhunske teološke znanstvene razprave, kot sta *Bogoslovni vestnik* in *Edinost in dialog*, na eni strani ter množico poljudnih in strokovnih revij na drugi. V reviji *Tretji dan* so namreč sodelovali mnogi mladi intelektualci, študentje različnih smeri, na začetku svoje raziskovalne poti. Njihove besede morda še niso dosegale znanstvenega praga odkrivanja povsem novih obzorij, a so hkrati daleč presegle poljudno kramljanje. Revija je zato predstavljala nekakšno odskočno desko, mladim je omogočala publicistični razvoj. Razlog, zakaj je Upravni odbor Teološke fakultete UL naslovil to vprašanje, tiči tudi v dejstvu, da morajo mladi doktorandi (na Teološki fakulteti) za napredovanje v tretji letnik zbrati pet kreditnih točk v obliki objav. Ker je

bila revija *Tretji dan* pred ukinitvijo pri Javni agenciji za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije uvrščena med revije, ki niso vključene v mednarodne bibliografske baze podatkov, se pa upoštevajo pri kategorizaciji znanstvenih publikacij (BIBLIO-B), sem omenil možnost objave tovrstnih besedil v reviji *Tretji dan* in predlagal, da Teološka fakulteta UL »obudi« revijo. Predlog so vsi člani Upravnega odbora pozdravili in soglasno podprli, posebno podporo pa so izrazili Branko Klun, Miran Špelič in Roman Globokar. Že 24. 2. 2022 sem na seji Senata Teološke fakultete UL senatorje seznanil s sklepom Upravnega odbora, posebno naklonjenost pa je pobudi izkazal tudi dekan Janez Vodičar.

Že pred tem, 20. 2. 2022, sem pisal Mehletu in ga seznanil z namero in željo, da bi revijo prevzela Teološka fakulteta. Zavod je brez oklevanja pokazal naklonjenost in tako v odgovoru 23. 2. 2022 med drugim lahko preberemo: »Z Družino smo bili v dogovoru, da nam lahko pomaga pri vzpostavitvi revije, da pa je nimajo namena prevzeti. Žal takrat in tudi do danes sami nismo kadrovsko zmožni pokriti nastajanja kvalitetne revije. Smo pa poskrbeli, da je registrirano znamko *Tretji dan* Katoliška mladina od SKAM-a odkupila. Za prevzem revije *Tretji dan* smo seveda odprti, saj bi bilo nesmiselno, da tovrstna revija ne izhaja.«

Od marca do septembra so sledila dogovarjanja, oblikovanje pogodbe o prenosu pravic intelektualne lastnine in prenosu dejavnosti izdajanja revije ter končno podpis pogodbe. Pogodba je bila podpisana 30. 9. 2022 (s strani Matevža Mehleta, direktorja zavoda Katoliška mladina) oz. 5. 10. 2022 (še s strani Janeza Vodičarja, dekana Teološke fakultete UL). V istem obdobju sem nagovoril vse, ki so v preteklosti soustvarjali revijo, in druge, ki so izrazili pripravljenost za sodelovanje v prihodnosti, in jih povabil na posvetovalni sestanek glede vizije revije, uredništva, uredniške politike in podobnih vprašanj. Po mnogih sestankih in na desetine izmenjanih sporočil sta se oblikovala (nova) vizija in uredništvo v naslednji postavi: mesto glavnega in odgovornega

urednika je prevzel Jonas Miklavčič, uredništvo sestavljajo Jan Dominik Bogataj, Nina Ditmajer, Urška Jeglič, Gabriel Kavčič, Meta Košir, Aljaž Krajnc, Urška Mikolič, Liza Primc in Nik Trontelj, Svet revije pa Maksimilijan Matjaž, Martin Nahtigal, Cecilija Oblonšek, Jernej Pisk, Samo Skralovnik in Miran Špelič. Dne 10. 10. 2022 je Upravni odbor Teološke fakultete UL sprejel sklep o financiranju revije, Senat pa je 7. 11. 2022 še formalno potrdil imenovanje Jonasa Miklavčiča za glavnega in odgovornega urednika za mandatno obdobje 2022–2025, to je do 30. 9. 2025. S tem so bili omogočeni vsi pogoji, da je Teološka fakulteta tudi uradno in formalno prevzela založništvo in izdajateljstvo revije ter, seveda, da je nova ekipa lahko začela z delom. Prva »nova« številka je izšla konec leta 2022 z naslovom *Novo poglavje*.